

Videns- og forskningsprojekter om bymidter

Info- og spørgemøde 10.09.24

Realdanias Bymidtepulje 2022-2027

Realdania

Program

- Velkomst og intro v/ Ditte Marquard (5 min)
- Puljens formål og fokus v/ Ditte Marquard (20 min)
- Sådan ansøger du v/ Kira Svankjær (10 min)
- Spørgsmål fra chatten v/ Katrine Øhrberg (20 min)
- Tak for i dag v/ Kira Svankjær (5 min)

OBS:

Mødet bliver optaget og lagt ud på realdania.dk.

Spørgsmål stilles skriftligt gennem Q&A-funktionen i menulinjen.

De spørgsmål vi ikke når i dag, bliver besvaret skriftligt på realdania.dk/bymidtepuljen-viden

..og det er altid muligt at kontakte Kira på 22 31 59 73 eller på kira@b-a-r-k.dk

Hvorfor har vi fokus på bymidterne?

- De små og mellemstore byer har **betydning for livet og udviklingsbetingelserne** uden for de største byer
- De små og mellemstore byer kan og bør spille en rolle som bytopologi i **en klimaorienteret, bæredygtig samfundsudvikling**
- Bymidterne rummer en bygningsarv som har **betydning for vores identitet og livskvalitet**

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

Nykøbing Sjælland / Odsherred Teater

Baggrund for Bymidtepuljen

- Realdanias Bymidtepulje står på skuldrene af **et langt forarbejde** gennem kampagnerne *Stedet Tæller*, *På Forkant*, *Hovedbyer på forkant* og senest Erhvervsministeriets *Partnerskab for levende bymidter*
- Bymidtepuljen **henter også viden og erfaringer** fra indsatserne *Byerne og det stigende havvand*, *DK2020* og *Vores Kvarter*
- Det problemdrevne afsæt er, at **bymidterne påvirkes af strukturelle og lokale forandringer**, og i bred forstand **mister betydning** som ramme om borgernes liv og hverdag
- Mange små og mellemstore byer står overfor **en omstilling**, og der skal mange steder tænkes i nye baner for at sikre et levende, attraktivt eller meningsfuld bymiljø

Struer / Brobuerne

Baggrund

Vi oplever, at bymidterne **forandrer** sig:

- Butikker lukker
- Bygningsmassen forfalder
- Der er mere tomt og øde

Bymidterne er **under pres**, og det er særligt tydeligt i de små og mellemstore byer.

Foto: DEAS Erhverv

Foto: Information

Foto: Lokalavisen

Foto: Nordjyske

Formål

Formålet er at **skabe viden og indsigter**, som kan **kvalificere debatten** om levende bymidter, og pege på mere **konkrete muligheder** for at tilpasse og omstille bymidterne.

Derfor lægger vi særlig vægt på følgende når vi **vurderer ansøgningerne**:

- **Projektets bidrag til feltet:** At projektet skaber enten ny eller opdateret viden eller nye metoder og redskaber, som gør os klogere på bymidternes tilstand, udfordringer og potentialer.
- **Projektets organisering og forankring:** At projektorganiseringen afspejler såvel de aktører, der skal skabe viden, som de der skal modtage og anvende den i praksis.

Formål

Vi forventer at støtte **5-10 projekter** indenfor to kategorier:

- **Dybdegående undersøgelser**, hvor der kan ansøges om støtte på **op til 1 mio. kr.**
- **Pilotprojekter** med fokus på metodeudvikling og – afprøvning, hvor der kan ansøges om støtte på **op til 0,5 mio. kr.**

Alle beløb er inkl. moms.

Realdania kan støtte **op til 50%** af projektets samlede budget.

Vi forventer, at Realdanias støtte suppleres af egen- eller medfinansiering, som afspejler et **ejerskab til projektet**. Omfanget vurderes fra projekt til projekt.

Fokus

I Realdanias Bymidtepulje er der fokus på **de små og mellemstore byer**:

- Defineret som byer mellem **4.000 og 20.000 indbyggere**
- Jf. redegørelsen fra *Partnerskab for levende bymidter*, er der en **særlig brændende platform** i disse byer
- **Øvrige og aktuelle initiativer** fra staten og EU er målrettet samme bystørrelse, med det formål at gearere ressourcer og viden

Vores fokus er på viden, som er relevant for de små og mellemstore byer. Det er muligt at opnå støtte til projekter, som har fokus på andre bystørrelser, hvis **man kan beskrive i ansøgningen, hvordan den skabte viden bliver anvendelig** i byer mellem 4.000 og 20.000 indbyggere.

Syv temaer

Med involvering af forskere, praktikere og myndigheder har vi formuleret **syv temaer**, hvor vi oplever, at der er behov for mere viden.

- **Bytopologier**
- **Bymidtens karakter**
- **Sammenhængen mellem land og by**
- **Aktører og organisering**
- **Bymiljø- og kvalitet**
- **Bymidternes økonomier**
- **International best practice**

Man kan ansøge om støtte til et projekt, som adresserer et eller flere af temaerne – eller som adresserer et helt andet relevant tema og spørgsmål.

Bytypologier

De begreber, vi anvender i dag for at beskrive vore bytypologier, har **rod i en anden tid**:

Forstad, købstad, havneby, industriby, stationsby

Begreberne tager udgangspunkt i byernes daværende kilde til indtægt og vækst – kilder, som måske **ikke længere er den bærende kraft** i eller mening med byernes udvikling.

Nye begreber er kommet til, men vi anvender dem usystematisk:

Pendlerby, soveby, oplandsby, uddannelsesby, turistby

Vi ser et behov for at undersøge:

- **Hvilke kilder til indtægt, omsætning og vækst findes i byerne i dag?**
- **Hvad er byernes aktuelle raison d'être?**
- **Hvordan kan vi udbygge, kvalificere og præcisere vores typologiske begreber?**

Hvilke typer af byer findes der, og hvilke rammevilkår gælder for typerne?

Foto: TV2

Foto: Nordjyske

Bymidstens karakter

Den statiske metode blev tidligere anvendt til at afgrænse bymidterne i kommuneplanerne. Metoden havde til formål at sikre, at butikker, kultur- og velfærdsinstitutioner var placeret inden for en vis afstand, se de kunne **bidrage til en levende bymidte**.

De senere år er afgrænsningen i stigende grad foretaget med udgangspunkt **alene i handelsgaderne**. Samtidig **afkortes** handelsgaderne mange steder.

Bymidterne skrumper, både fysisk og indholdsmæssigt.

Derfor spørger vi:

- **Hvori består en bymidtes grundbestanddele?**
- **Hvilken metode kan anvendes til at lave en relevant afgrænsning af bymidterne?**
- **Hvilket målbillede kan der opstilles for kommunernes planlægning for levende bymidter?**

Hvad definerer en bymidte, og hvordan afgrænses den?

Foto: Horsens Kommune

Sammenhængen mellem land og by

By og land har historisk været **forbundne**, ikke mindst gennem udveksling af varer, goder og tjenesteydelser.

I dag er afhængighederne mere diffuse, bl.a. pga. øget mobilitet, urbanisering og globalisering.

Det er vanskeligt at forklare investeringer i udviklingen af by- og landsbysamfund med det argument, at **udvikling ét sted styrker udviklingen et andet**.

Værdikæder og effekter på et større opland er ikke tydelige eller redegjort for. Det er svært at **prioritere ressourcerne**.

Der er behov for mere viden om:

- På hvilke måder er by og land forbundne?
- Hvordan kan investeringer ét sted skabe effekt andre steder i og omkring bymidterne?

Man siger, at by og land er hinandens forudsætninger. Men er det sandt? Og hvilke afhængigheder er der tale om?

Livskvalitet gennem det byggede miljø

! Relation between country and town (Queen Mary's Centre – KU)

Foto: DR

Aktører og organisering

Bymidternes aktørbillede er **komplekst og kun delvist redegjort for.**

Beslutningstagere, foreninger, organisationer, myndigheder, frivillige samarbejder, institutioner, bygningsejere.

Aktører tager beslutninger, som fremmer egne behov og forståelser. Hvis aktørbilledet er uklart eller mangelfuldt, kan det være svært at udvikle bymidterne med afsæt i **en bredere forståelse af behov og potentialer.**

Der er behov for mere viden om:

- **Hvordan ser aktørlandskabet ud i bymidterne?**
- **Hvem har indflydelse på udviklingen, og hvad betyder det?**
- **Hvordan kan bymidternes aktører organisere sig, så der arbejdes med flere bundlinjer for den gode bymidte?**

Hvem har indflydelse på de beslutninger, der træffes i og omkring bymidterne? Hvad betyder det for bymidternes udvikling?

Bymiljø og -kvalitet

Udbredelsen af personbilen har markant forandret vores bymidter. Nogle er indrettet på bilens præmisser, andre er præget af trængsel.

Industrialiseringen og rationaliseringen af byggeriet – sammen med behovet for afkast – har resulteret i byggerier, som i skala, udtryk og placering **bryder med bymidternes æstetik og struktur.**

Alle ønsker kvalitet, så:

- **Hvilke realistiske principper kan man opstille for by- og bygningsmæssig kvalitet i de små og mellemstore byers bymidter?**
- **Hvilke målbilleder kan der opstilles for mere bæredygtige bymidter – både socialt, kulturelt, økonomisk og klimamæssigt?**

Hvorfor lykkes det nogle steder at opnå arkitektonisk og rumlig kvalitet, når bymidterne omdannes og udvikles – og andre steder ikke? Hvilke realistiske målbilleder for by- og bygningsmæssig kvalitet kan der opstilles for bymidterne i de små og mellemstore byer?

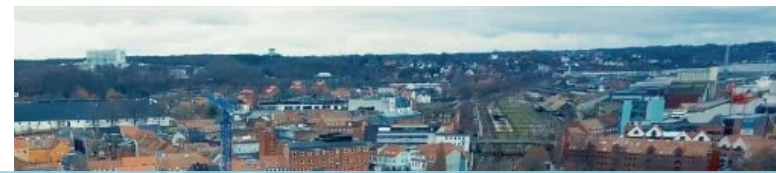

Foto: Skanderborgliv

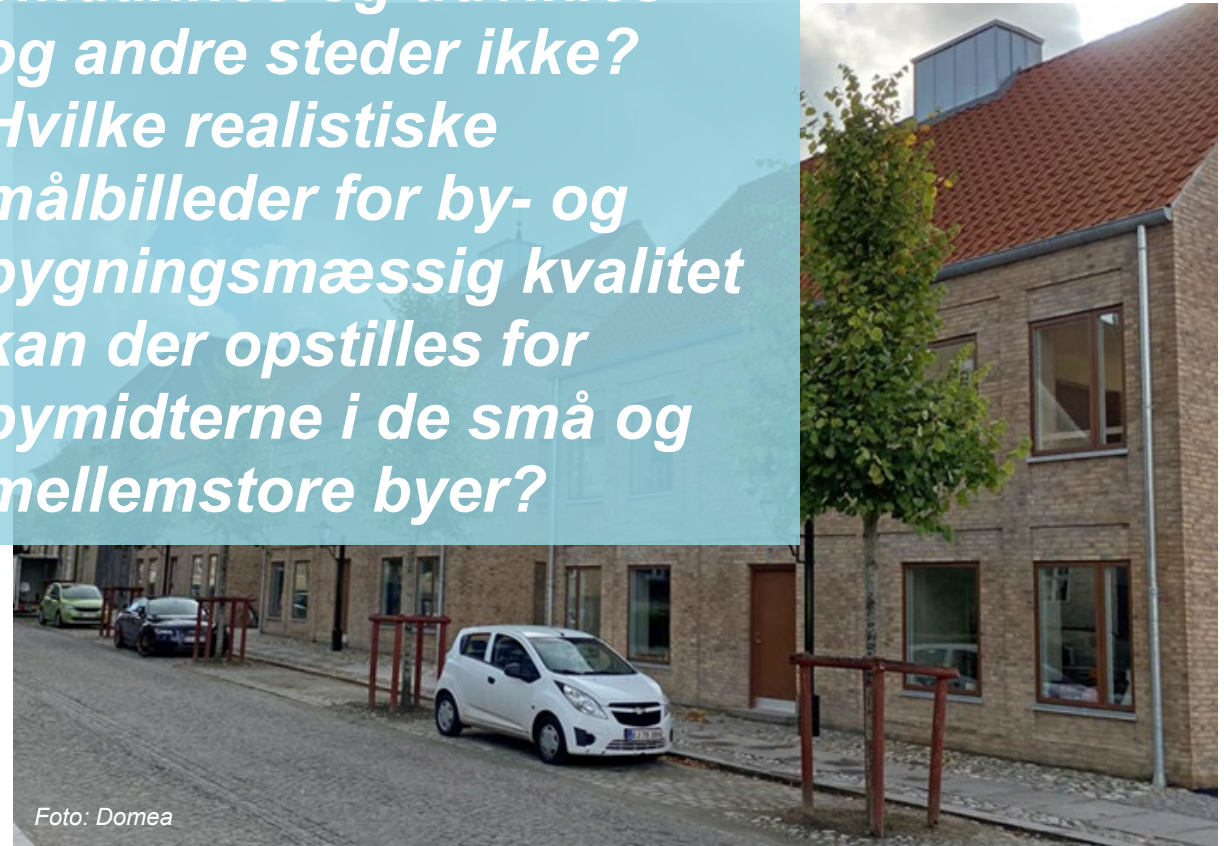

Foto: Domea

Bymidternes økonomier

Mange bymidter er præget af **tomgangslejemål**. Måske er en årsag, at der af forskellige grunde fastholdes en kunstigt høj husleje, som **låser udviklingsmulighederne** i ejendommen.

Bymidterne er præget af en **kompleks ejerstruktur**.

Mange matrikler er for små til at rumme en økonomisk hensigtsmæssig udvikling. Men de små matrikler giver omvendt **variation og rumlig kompleksitet**, som er bymidternes unikke kvalitet.

Vi spørger:

- Hvordan påvirker lokale forhold og bredere rammevilkår ejendomsudviklingen i byerne?
- Hvordan kan det understøttes, at bygningsmassen omdannes, renoveres og udvikles løbende og på en måde, som fastholder og løfter bymidternes kvaliteter?

Bymidterne udvikles på markedsvilkår – vilkår, som er forskellige fra by til by. Hvad er byernes og ejendomsejernes rammevilkår, og hvilke økonomiske dynamikker præger udviklingen?

Foto: Ugeavisen

Foto: HFSO.dk

International best practice

Afmatning af bymidter ses også i andre lande.

Hvordan gør man andre steder ift. at modvirke afmatningen, eller omstille sig fra en levende bymidte til noget andet?

Der er behov for mere viden om:

- **Hvilke cases fra udlandet kan danne inspiration herhjemme** ift. en udvidet praksis når vi udvikler vores bymidter?
- **Hvilke metoder / processer / værktøjer** anvendes andre steder i verden?

En kortlægning af små og mellemstore byer i udlandet, hvor der er arbejdet innovativt / anderledes med udvikling og understøttelse af gode bymidter

Foto: Birmingham Live

Villagers in France save last local shop by funding it themselves

Over €5,500 has been raised to help the local grocery shop in Isère

Foto: Connexion

Hvad har vi overset?

Vi ved, at de syv temaer **ikke er dækkende** for, hvor der mangler viden.

Derfor er det også en mulighed at søge støtte til et projekt, som svarer på **et helt andet spørgsmål** – og indenfor **et tema, I selv fastlægger**.

Livskvalitet gennem
det byggede miljø

